

Recenzje

Tomasz Sobow, Jarosław Sławek (red.)

ZABURZENIA POZNAWCZE I PSYCHICZNE W CHOROBY PARKINSONA I INNYCH ZESPOŁACH PARKINSONOWSKICH

Wydawnictwo Continuo, Wrocław 2006

Choroba Parkinsona (PD) jest częstą chorobą ośrodkowego układu nerwowego i doczekała się wielu publikacji napisanych głównie przez neurologów i patologów. Pierwsze wzmianki o tej chorobie pochodzą z XIII w. p.n.e. i pamiętają starożytny Egipt. Współczesne podręczniki do neurologii skupiają się przede wszystkim na neuropatologii i etiopatogenezie tej choroby, która nadal jest hipotetyczna. Niewiele publikacji uwzględnia komponentę psychiatryczną i psychologiczną w postaci zaburzeń poznawczych, emocjonalnych i psychotycznych. Zaburzenia te są zwykle potraktowane marginalnie i w wielu publikacjach znajdują się jedynie wzmianki o towarzyszącej depresji.

Autorzy omawianej książki bardzo trafnie wskazują, że przyczyn pomijania zaburzeń poznawczych i psychicznych w PD może być wiele. Jedną z nich jest izolacja, która przekłada się również na rezygnację z kolejnych wizyt kontrolnych, tak więc ta sfera zaburzeń nie jest dostrzegana przez lekarza prowadzącego. Nie bez znaczenia jest fakt, że kryteria rozpoznania choroby to przede wszystkim występowanie zaburzeń ruchowych i właśnie z tym zazwyczaj kojarzona jest choroba Parkinsona i na tym koncentruje się leczenie. Recenzowana książka składa się z 13 rozdziałów poświęconych zarówno chorobie Parkinsona, jak i zespołom parkinsonowskim oraz otępieniu z ciałami Lewy'ego.

W pierwszych dwóch rozdziałach autorzy wprowadzają czytelnika w istotę choroby Parkinsona, jej etiopatogenezę, rozpoznawanie i leczenie. Kolejny rozdział jest poświęcony jakości życia chorych z PD, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu objawów pozamotorycznych, głównie psychicznych, na funkcjonowanie chorych. Autorzy w interesujący i syntetyczny sposób prezentują wyniki najnowszych badań nad jakością życia i czynnikami mającymi wpływ na tę ocenę oraz aktualnie stosowane narzędzia badawcze.

Rozdział IV poświęcony jest zaburzeniom poznawczym w PD, obejmuje on definicje i kryteria rozpoznawania otępienia w przebiegu tejże choroby, oparte o klasyfikację DSM-IV oraz ICD-10. Dużo miejsca, poza częstotliwością występowania i czynnikami ryzyka, autorzy poświęcili obrazowi klinicznemu otępienia w PD, uwzględniając zaburzenia kolejnych funkcji poznawczych: wykonawczych i pamięci, przetwarzania informacji czy mowy.

Osobny rozdział został poświęcony otępieniu z ciałami Lewy'ego. Zawarto w nim podstawowe informacje dotyczące patogenezы, epidemiologii, obrazu klinicznego, a co najważniejsze diagnostykę różnicową otępienia z ciałami Lewy'ego, które zdaniem autorów jest „częstą, choć rzadko diagnozowaną przyczyną otępienia”.

Zagadnieniom takim, jak otępienie w atypowych postaciach parkinsonizmu, zaburzenia poznawcze i psychiczne w parkinsonizmie naczyniowym, objawy psychotyczne i afektywne w zespołach parkinsonowskich oraz zaburzenia lękowe autorzy poświęcili kolejne rozdziały w książce.

Sporo miejsca poświęcono również farmakoterapii. Autorzy zwrócili uwagę, że leki stosowane w leczeniu PD i zespołów parkinsonowskich mogą potęgować istniejące za-

burzenia psychiczne i zaburzenia funkcji poznawczych. W publikacji wskazano również na wpływ stosowania leków „internistycznych”, jakże często przepisywanych pacjentom z powodu schorzeń dodatkowych, występujących u nich z racji wieku. Wpływ poszczególnych grup leków na występowanie zaburzeń psychicznych został ujęty w tabelach, co nadaje treści przejrzystości i ułatwia odbiór. W pracy nie zabrakło również najnowszych doniesień o operacyjnych metodach leczenia parkinsonizmu i ich wpływie na występowanie zaburzeń pozaruchowych.

Lektura tej książki uświadamia, jak ważne jest całościowe i interdyscyplinarne spojrzenie na chorych z PD, którzy powinni być nie tylko pod opieką lekarza rodzinnego i neurologa, ale również psychiatry.

Pomimo stosunkowo małej objętości publikacji, autorzy wyczerpująco przedstawili problemy występowania zaburzeń poznawczych i psychicznych w chorobie Parkinsona, nie pomijając nawet problemów leczenia operacyjnego. Wydaje się, że omawiana monografia zostanie przyjęta z zadowoleniem zarówno przez lekarzy neurologów i psychiatrów, jak również lekarzy rodzinnych, psychologów i pielęgniarki. Książka ma charakter kompendium i może być przydatna dla studentów kierunków medycznych.

Urszula Pieczyrak, Ewa Czaja

Aaron T. Beck, Arthur Freeman, Denise D. Davis

TERAPIA POZNAWCZA ZABURZEŃ OSOBOWOŚCI

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2005

Książka składa się z dwóch odrębnych części. Część pierwsza zawiera bogaty przegląd współczesnej wiedzy dotyczącej poznawczo-behawioralnej terapii zaburzeń osobowości. Składa się z pięciu dużych rozdziałów. W części drugiej omówiono szczegółowo poszczególne zaburzenia osobowości, poszerzając zakres wiedzy teoretycznej. Zawiera ona mnóstwo cennych uwag praktycznych, a także wiele przykładów terapii, omówionych w formie opisów poszczególnych przypadków. Część druga składa się z jedenastu rozdziałów.

Psychoterapia osób cierpiących na zaburzenia osobowości jest często zadaniem bardzo trudnym. Równie trudno jest tworzyć przekonujące konceptualizacje dotyczące tej grupy zaburzeń. Zaburzenia osobowości są zagadnieniem bardzo złożonym intelektualnie, wywołującym skomplikowane reakcje emocjonalne. Wszystko to powoduje ciągłe, duże zapotrzebowanie na opracowania kompetentnie opisujące ten obszar psychoterapii, a do tego rodzaju publikacji niewątpliwie zalicza się prezentowana książka.

Książka osadzona jest głęboko w tradycji poznawczo-behawioralnej. Ta jednoznaczna orientacja teoretyczna może dla wielu stanowić istotną wadę. Współcześnie wiele publikacji ma ambicje integrowania dokonań różnych szkół psychoterapii. Efekty tych dążeń często nie są do końca przekonujące.

Z całą mocą należy podkreślić, iż autorzy prezentowanej publikacji z ogromnym szacunkiem podchodzą do dokonań innych szkół psychoterapeutycznych. Wydaje się, iż jednoznacznie wyznaczając granice swojego obszaru, dobrze rozumieją inne podejścia teoretyczne. Tego rodzaju postawa zapewne spotka się z dużą przychylnością ze strony czytelników.

Autorzy w wielu miejscach przytaczają bardzo konkretne przykłady psychoterapii. Owa konkretność może zostać uznana za efekt przynależności kulturowej piszących i z pewnością „w Europie” może być traktowana jako poważna wada. Jednakże pamiętać należy o częstej sytuacji, która stała się doświadczeniem wielu osób zajmujących się psychoterapią. Otóż, niejednokrotnie po lekturze dzieł o ogromnej objętości, pojawia się

pytanie — co z tego wszystkiego ma wynikać w praktyce? A zatem dbałość autorów o prezentację praktycznych aspektów omawianych zagadnień należy jednoznacznie uznać za kolejną istotną zaletę prezentowanej publikacji.

Zaletą książki jest również przejrzysty język, jakim została napisana. Jego komunikatywność powoduje, iż lekturę mogą rozpocząć osoby o względnie małym wcześniejszym przygotowaniu teoretycznym. Prostota i precyzja używanego języka wydają się świadczyć o poszanowaniu czytelnika. Te zalety podkreśla także bardzo dobre tłumaczenie.

Współcześnie trudno powiedzieć o czymkolwiek, że jest jednoznacznie dobre. Kontestowanie autorytetów stało się wyznacznikiem obowiązującego stylu, a może jego braku? A prezentowana publikacja jest napisana przez autorytety. Jak fakt ten pogodzić z obecną modą? Wydaje się, iż nie można mieć wątpliwości co do kilku niezwykle ważnych praktycznych konsekwencji, jakie może przynieść lektura omawianej pozycji. Precyzyjne uporządkowanie wiedzy teoretycznej niewątpliwie pomaga w codziennej pracy psychoterapeutycznej. Wydaje się, iż jest obecnie dostępnych niewiele publikacji tak kompleksowo opisujących zaburzenia osobowości. Książka zawiera bardzo wiele przykładów ciekawych interwencji, które mogą być interesujące nawet dla doświadczonych terapeutów.

Podsumowując należy stwierdzić, iż prezentowana pozycja może stanowić źródło wiedzy i inspiracji dla psychoterapeutów o różnym stażu i różnych, nawet krańcowo odmiennych orientacjach teoretycznych. Jej lektura sprawia dużą przyjemność.

Andrzej Wróbel